

511(075)

А 91

О. Л. АСТРЯБ

# АРИТМЕТИЧНИЙ ЗАДАЧНИК

(ПРИСТОСОВАНИЙ ДО КОМПЛЕКСНОЇ СИСТЕМИ ВИКЛАДАННЯ)

ДЛЯ СЕЛА

ПЕРШИЙ РІК НАВЧАННЯ. (Випуск 2-й)

(ЦІЛІ ДЕСЯТКИ)



ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ

1924

3. Прочитайте такі числа: 30; 50; 20; 90; 10; 70; 80; 100; 60; 40.

4. Лисавета й Софія бавилися так: Лисавета була за вчителя, а Софія за ученицю. Лисавета викликала Софію до дошки й казала їй написати цифрами отакі числа: сорок, сімдесят, тридцять, сто, дев'ятдесят (дев'яносто), двадцять. Як написала це Софія на дошці?

5. „Напиши мені,—каже Лисавета,—цифрою ось скільки“—і показала Софії три пальці. Як написала Софія? Потім підійшла Лисавета до дошки, дописала до трьох праворуч нуль, і каже: „Ану, Софіє, прочитай, яке тепер вийшло число?“ Як прочитала Софія?

6. „Напиши,—каже до Софії Лисавета,—цифрами число сорок“. Лисавета написала. „Зітри тепер нулі. Прочитай, яке вийшло число й підійми вгору стільки й пальців“. Скільки пальців підняла Софія?

---

## РОЗДІЛ 2.

Додавання й віднімання десятків.

1. Коли Петрусів батько возив до міста на продаж дрова, він пов'язав їх спершу у в'язочки, по десятку полінячок у кожную в'язку, а потім почав класти на воза. Спершу він поклав на воза 5 десятків, а потім додав до них ще три десятки. Скільки після того на возі стало дров?

Написати це можна отак:

$$5 \text{ десятків} + 3 \text{ десятки} = 8 \text{ десяткам.}$$

Коротче це можна записати отак:

$$50 + 30 = 80.$$

2. Сьогодні діти в школі допомогали лагодити тин. Вони носили з повітки кілки. Діти ще раніш наготували й пов'язали їх десятками. У повітці лежало 7 десятків

кілків. П'ять десятків діти забрали на горожу. Скільки кілків ще лишилося в повітці?

$$7 \text{ десятків} - 5 \text{ десятків} =$$

Записати це можна ще коротче отак:

$$70 - 50 =$$

3. Сьогодні Вірина мати солила огірки, а Віра лічила їх. Мати клала огірки в діжку десятками. Спершу поклала вона 3 десятки, переложила зіллям (яким зіллям їх перекладають?), а зверху поклала ще 4 десятки огірків. Укрила зіллям і їх, а потім залила росолом. Скільки огірків посолила Вірина мати?

4. Вчора в школі діти допомагали переносити дрова. На другий день Петро Іванович (учитель) питає дітей, чи багато дров вони перенесли. Діти відповіли: „Багато. До обіду ми перенесли сорок полін, а після обіду ще п'ятдесят“. „Ану, давайте,—каже Петро Іванович,—довідаємось, скільки-ж усього дров ви перенесли вчора?“—„Та це-ж важко,—каже Лисавета.—Ми вміємо додавати тільки десятки, а ми-ж носили нарізно окремі поліна“.—„Не біда,—відповідає їй Петро Іванович,—напиши, Лисавето, на дошці, які числа тобі треба додати“. Лисавета написала:

$$40 + 50 =$$

„А сорок має скільки десятків?“ — „Чотирі“.— „А п'ятдесят?“ — „П'ять“.— „Ну, коли так,—каже Лисавета,—то додати вже тепер не важко:

$$4 \text{ дес.} + 5 \text{ дес.} =$$

5. Прийшов сьогодні Сергій до школи та й плаче. Діти питають його: „Чого ти плачеш?“ Сергій спершу не хотів казати, а потім сказав, що його мати несла кошика, а в тому кошикові лежало 8 десятків лець, а Сергій біг, штовхнув матір, кошик упав, і мало не всі яйця побилися: залишилося цілими тільки два де-

сятки.— „Скільки-ж ти яєць розбив?“—питаються діти. Розсердився Сергій та й каже:— „Одчепіться від мене! Самі довідайтесь!“ Чи могли діти самі довідатися, скільки яєць розбив Сергій? Як записати це цифрами?

6. Коли діти йшли сьогодні до школи, Миколка, йдучи вулицею, лічив хати по лівій перії, а Сергій по правій. Миколка налічив 20 хат, а Сергій 30 хат. Скільки всього хатів було на цій вулиці? Запишіть! А Петрусь, ідучи до школи, лічив, скільки кроків від його хати до школи. Спершу він налічив 30 кроків, а потім зустрів Степана, й почали вони лічити кроки разом, і налічили ще 70 кроків. Скільки кроків від Петрусевої хати до школи? Запишіть цю лічу.

7. Микола приніс сьогодні до школи горіхів. Діти питаються в його:— „Скільки ти приніс горіхів?“— „Та в мене,—відповідає Микола,—було їх багато: аж 80 штук, але з них я 30 горіхів дав одному братові та 40 другому“. Скільки горіхів приніс Микола до школи?

8. На новий паркан, що робили його навколо школи, привезли цвяхів: 60 великих та 20 дрібних. Коли паркан зробили, то зосталося 10 цвяхів дрібних та 20 великих. Хто з вас вирахує, скільки всього цвяхів пішло на паркан.

9. Діти знайшли аркушик із старого задачника, на якому було видруковано задачу, тільки в числах перші цифри стерлися. Ось що можна було читати на цьому аркушику: „На баштані було ...0 кавунів, але з них спілих було ...0. Скільки ще неспілих кавунів було на баштані?“

Вставте самі числа до цієї задачі й розв'яжіть її. Тільки пильнуйте, щоб усі числа були десятками.

Видумайте тепер, діти, самі таку задачу про гриби, щоб довелося додавати десятки до десятків.

10. Вигадайте задачу на таку дію:  $30 + 50 =$

А тепер на таку:  $70 - 60 =$

Вправи.

1. Додайте, діти, такі числа, спершу користуючись паличками або рахівницею, а потім і без них.

2 десятки + 1 десяток =	$40 + 20 =$	$10 + 60 =$	$70 + 20 =$
3 десятки + 2 десятки =	$60 + 10 =$	$50 + 20 =$	$20 + 70 =$
4 десятки + 5 десятків =	$30 + 30 =$	$40 + 50 =$	$60 + 10 =$
1 десяток + 4 десятки =	$70 + 20 =$	$70 + 30 =$	$30 + 60 =$
6 десятків + 3 десятки =	$30 + 40 =$	$30 + 60 =$	$30 + 30 =$
3 десятки + 6 десятків =	$50 + 30 =$	$50 + 50 =$	$40 + 40 =$
30 + 60 =	$10 + 40 =$	$20 + 30 =$	$50 + 50 =$
7 десятків + 2 десятки =	$50 + 10 =$	$80 + 10 =$	$10 + 90 =$
70 + 20 =	$40 + 40 =$	$20 + 60 =$	$70 + 10 =$

2. Зробіть, діти, віднімання таких чисел:

5 дес. — 1 дес. =	$60 - 20 =$	$90 - 20 =$	$100 - 20 =$
4 дес. — 2 дес. =	$50 - 40 =$	$60 - 30 =$	$80 - 20 =$
7 дес. — 3 дес. =	$80 - 30 =$	$20 - 10 =$	$60 - 20 =$
8 дес. — 7 дес. =	$70 - 60 =$	$40 - 10 =$	$40 - 20 =$
3 дес. — 2 дес. =	$40 - 30 =$	$70 - 50 =$	$100 - 30 =$
30 — 20 =	$30 - 10 =$	$50 - 20 =$	$70 - 30 =$
7 дес. — 4 дес. =	$20 - 20 =$	$80 - 10 =$	$100 - 50 =$
70 — 40 =	$90 - 50 =$	$100 - 10 =$	$100 - 90 =$

3. Спробуйте швидко зробити вказані тут дії:

$50 + 30 =$	$20 + 70 + 10 =$	$10 + 60 - 20 =$
$80 - 50 =$	$10 + 60 + 30 =$	$50 - 10 + 20 =$
$30 + 40 =$	$50 + 10 + 20 =$	$70 + 30 - 60 =$
$70 - 30 =$	$70 + 20 + 10 =$	$60 - 20 + 40 =$
$40 + 50 =$	$80 - 30 - 20 =$	$80 + 10 - 30 =$
$90 - 40 =$	$90 - 10 - 40 =$	$20 + 20 + 20 =$
$50 + 50 =$	$70 - 30 - 30 =$	$20 + 20 + 20 + 20 =$
$100 - 50 =$	$60 - 10 - 50 =$	$20 + 20 + 20 + 20 + 20 =$